

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och resultatutjämningsreserv

Antaget av Kommunfullmäktige 2013-11-28, § 80

Bakgrund

Regelverket för hur kommuner och landsting ska sköta sin ekonomiska förvaltning finns i kommunallagen och i lagen om kommunal redovisning. Där framgår bland annat att kommuner och landsting ska ha en god ekonomisk hushållning med politiskt beslutade mål och riktlinjer för ekonomi och verksamhet. Vidare beskrivs i lagen det så kallade balanskravet och hur ekonomiska underskott ska beräknas och regleras.

Från den 1 januari 2013 finns det i kommunallagen en möjlighet att under vissa förutsättningar reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv (RUR). Det främsta syftet med lagändringen är att skapa möjligheter att utjämna intäkter över tid och därmed få bättre förutsättningar att möta effekter av konjunkturvariationer. Reserven kan alltså användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel, under förutsättning att årets resultat i kommunen efter balanskravsutredning/-justeringar är negativt. Att använda RUR i kommunen är frivilligt. I de kommuner och landsting som har för avsikt att använda RUR måste kommunfullmäktige fatta beslut om hur reserven ska hanteras. Det finns därmed ett visst utrymme för lokal tolkning hur regelverket kring RUR ska utformas i den enskilda kommunen.

God ekonomisk hushållning (GEH)

”Kommuner och landsting ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer.” Så uttrycks denna grundläggande princip i 8:1 i kommunallagen.

En nyhet i kommunallagen¹ är att ”fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen eller landstinget” Av förarbetena är det angeläget att de nya riktlinjerna slår fast principer för det strategiska, mer långsiktiga perspektivet, dvs längre än det budgetperspektiv på ett år eller den plan på tre år som finns i kommunallagen 8:4.

Ekonomisk hushållning handlar om att styra ekonomin både i ett kortare och i ett längre tidsperspektiv. Om kostnaderna i ett längre perspektiv överstiger intäkterna innebär det att kommande generationer får betala för denna överkonsumtion. Normalt sett ska ekonomin visa på en jämn utveckling på en nivå som gör att förmögenheten inte urholkas av inflation eller av för låg självfinansieringsgrad av investeringar. Målet för nivåerna på exempelvis ekonomiskt resultat, skuldsättning och förmögenhet ska beslutas lokalt av varje kommun och landsting.

Finansiella mål

Enligt kommunallagen ska kommuner och landsting i samband med budgeten ange finansiella mål för ekonomin som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Målen ska följas upp i årsredovisning och i delårsbokslut. Revisorerna ska skriftligen göra en bedömning om resultaten i årsbokslut och delårsrapport är förenliga med beslutade finansiella mål.

Mål och riktlinjer i verksamheten

Lagen innefattar även krav på att resurserna i verksamheten används till rätt saker och att de utnyttjas på ett effektivt sätt. Därför ska även mål och riktlinjer anges för verksamheten som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Även här får den enskilda kommunen själv välja hur dessa ska formuleras. Förvaltningsberättelsen ska innehålla en utvärdering om målen och riktlinjerna har uppnåtts och följts.

Med utgångspunkt från de beslutade fullmäktigemålen för verksamheten ska en samlad analys göras utifrån god ekonomisk hushållning. En bedömning sker av varje beslutat fullmäktigemål (totalt sex olika mål, exkl resultatmålet). I den samlade analysen av verksamhetsmålen ska framgå om måluppfyllelsen är *tillräcklig* för att uppfylla god ekonomisk hushållning.

Grästorps kommuns resultat i det längre perspektivet

God ekonomisk hushållning i Grästorps kommun innebär att resultatet över tid ska bedömas utifrån följande områden,

- *intäktsnivån av skatteintäkter, statsbidrag och utjämningsystem*

Resultatmålet i budgetplaneringen anges i procent kopplat till skatteintäkter, statsbidrag och utjämningsystem. Nivån på resultatet i kronor varierar då med konjunkturen, befolkningsförändringar och regelförändringar i statsbidrag och utjämningsystem. Sett över tid ska årets resultat i genomsnitt inte understiga 2,0 procent. Ett resultat på 2,0 procent bidrar också till skattefinansiering av investeringsnivån.

- *kontrollen över den ekonomiska utvecklingen*

Uppföljning ska ske löpande under året av ekonomi och verksamhet. Kontroll sker på verksamhetsnivå av budget, utfall och prognos samt avstämning av måluppfyllelse på beslutade och fastställda mål. För att öka förutsättningarna att möta kostnadsökningar och/eller intäktsminskningar i den löpande verksamheten ska en finansiell reserv finnas i finansförvaltningen. Reservens storlek beräknas efter ett genomsnitt av den samlade avvikelserna på verksamhetsnivå under den senaste femårsperioden.

- *det finansiella risktagandet*

All form av finansiell hantering, både vid placering och upplåning, är förknippad med risker. Det finansiella risktagandet ska begränsas genom god och säker hantering av förekommande risker där hänsyn även tas till eventuella kostnader riskhanteringen medför. I bedömningen av det finansiella risktagandet ska även omfattning, inriktning och värdering av borgensåtaganden räknas in. En närmare beskrivning av det finansiella risktagandet finns i kommunens finanspolicy och styrprinciper för finansförvaltningen.

- *tillfredsställande betalningsberedskap*

En tillfredsställande betalningsberedskap innebär för god ekonomisk hushållning att likviditeten i genomsnitt över tid ska uppgå till minst 85 procent. Likviditetsmålet utgörs av summan av likvida medel och korta fordringar ställd i relation till korta skulder exkl semesterlöneskuld och okompenserad övertid. En förbättrad betalningsberedskap ökar förutsättningen att klara betalningsflödet och undvika kortfristig upplåning.

- *finansieringsgrad av investeringar*

Grästorps kommun ska över tid egenfinansiera investeringarna i kommunens anläggningar. Egenfinansiering består dels av planenliga avskrivningar, dels av resultatet. Uppstår en differens över tid mellan egenfinansiering och samlad investeringsnivå ska den finansieras med högre resultat. Omvänt minskar resultatkravet i takt med att investeringsnivån minskar, dock inte under 2 procentsnivån.

Skillnaden mellan egenfinansieringen och genomförda investeringar kan finansieras genom lån, försäljning av anläggningstillgångar och/eller minskad likviditet. En uppbyggnad av ökad skuldsättning är i sig inte bra men kan i vissa fall vara nödvändig. Det kommunen däremot inte ska göra, enligt generationssynsättet, är att skjuta över skulden på kommande generationer.

Sammanfattning av god ekonomisk hushållning över tid i Grästorps kommun:

- Resultatet ska minst utgöra två procent av de samlade intäkterna för skatt, statsbidrag och utjämningsystem.
- En finansiell reserv ska finnas i finansförvaltningen som varje budgetår ska uppgå till genomsnittet av den samlade avvikelser på verksamhetsnivå under den senaste femårsperioden.
- Risktagandet ska begränsas genom värdering av risker och borgensåtaganden
- Betalningsberedskapen ska uppgå till minst 85 procent
- Grästorps kommun ska över tid egenfinansiera investeringar i kommunens anläggningar. Vid uppkomna differenser ska det regleras via resultatnivån.

Resultatutjämningsreserv (RUR)

Syftet med RUR är att kunna bygga upp en reserv under goda tider för att senare, under vissa förutsättningar, kunna utnyttja reserven när utvecklingen av skatteunderlaget är svag. Hanteringen av RUR ska därför vara tydligt kopplad till konjunkturen och skatteintäkternas utveckling. RUR ska kunna användas i en balanskravsutredning när en svag utveckling av skatteunderlaget gör att kommunen redovisar ett negativt resultat efter balanskravsjusteringar.

RUR ska däremot inte kunna användas för att skjuta upp nödvändiga beslut om effektivisering och anpassning av verksamheter eller att täcka underskott som är ett resultat av andra orsaker än en tillfällig dämpning av skatteintäkterna.

Under år 2013 finns en möjlighet att retroaktivt reservera överskott upparbetade från och med räkenskapsåret 2010. Om en kommun, eller ett landsting, vill reservera medel upparbetade 2010–2012, ska en ingående balans beräknas och beslutas av fullmäktige under räkenskapsåret 2013. Efter 2013 är det inte möjligt att retroaktivt reservera medel. Vid beräkning av reserveringen för 2010–2012 är det samma regelverk som gäller som för år 2013 och framåt. Det innebär att varje år ska betraktas var för sig.

Att använda RUR förutsätter att kommunen fattar beslut om att tillämpa RUR, att det finns en utgående reserv 2012 och att regelverket i övrigt är uppfyllt.

För Grästorp gäller följande för åren 2010-2012 (tkr)

	2010	2011	2012
Årets resultat enligt resultaträkningen	2 767	7 428	4 065
Justeringar	3 571	0	0
Årets resultat efter balanskravsjustering	6 338	7 428	4 065
Skatter, statsbidrag och utjämning	266 537	269 102	267 750
Procent, %	1,04	2,76	1,52
Möjlig avsättning till RUR	0	2 045	0

Det finns således en möjlighet för Grästorps kommun att under 2013 besluta om att 2 045 tkr av det egna kapitalet ska hänföras till RUR som då utgör ingående balans 2013 för en resultatutjämningsreserv.

Hantering av RUR vid reservering

En reservering till RUR beräknas med högst ett belopp som motsvarar det *lägsta* av antingen den del av "årets resultat" eller den del av "årets resultat efter balanskravsjusteringar" som överstiger 2 procent av skatter, statsbidrag och utjämningsystem. Nivån 2 procent gäller för de kommuner som, liksom Grästorp, har negativ soliditet när hela pensionsskulden räknas in i soliditetsmättet. När kommunens soliditet, inklusive hela pensionsskulden, är positiv, får i stället reservering till RUR ske med det belopp som överstiger 1 procent av skatter, statsbidrag och utjämning.

Det totala beloppet i RUR, som anges som en del av post i Eget kapital, maximeras till 4 procent av skatteintäkter, statsbidrag och utjämningsystem.

I samband med fastställandet av årsredovisningen fastställs också den verkliga reserveringen till RUR.

Hantering av RUR vid disponering

Enligt lagtexten, KL 8:3d, framgår att ”medel från en resultatutjämningsreserv får användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel”. Hanteringen i samband med budgetprocessen är väsentlig för att mildra konsekvenserna av en konjunkturedgång. Kommunal verksamhet är till sin karaktär långsiktig och gynnas bäst av stabila och förutsägbara ekonomiska planeringsförutsättningar. Med RUR kan kommunen undvika kortsiktiga neddragningar av verksamheter som vid ett senare skede kanske måste byggas upp igen.

Tanken i lagstiftningen är att hanteringen av RUR ska vara tydligt kopplad till konjunkturen och utvecklingen av skatteunderlaget/-intäkterna. Att disponera medel ur RUR som en budgetregleringspost eller för att göra kortsiktiga förändringar av skattesatsen är således inte möjligt.

Som ett riktvärde kan användas en jämförelse mellan årlig utveckling av skatteunderlaget och ett genomsnitt av skatteunderlagsutvecklingen under den senaste 10-årsperioden. Om den årliga utvecklingen understiger genomsnittet får reserven användas i budget och bokslut.

Förändring i procent per år

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Snitt 10 år	4,4	4,6	4,6	4,2	3,9	3,8	3,8	3,9	3,9	3,9
Årlig	5,4	5,3	1,6	2,8	4,4	4,0	3,5	3,3	4,1	4,7
Differens	1,0	0,7	-3,0	-1,4	0,5	0,2	-0,3	-0,6	0,2	0,8

Källa: SKL's prognos från 2013-02-15

Som tabellen visar är det fyra år då det årliga skatteunderlaget är lägre än 10-årsnittet. Om regelverket varit på plats skulle medel ur RUR således kunna användas för åren 2009, 2010, 2013 och 2014.

För disponering av medel från RUR ska två kriterier vara uppfyllda.

1. Kommunens balanskravsjusterade resultat är negativt. Disponering ur RUR kan ske med det belopp som krävs för att balanskravsresultatet ska komma upp till noll. Disponering kan maximalt ske med det belopp som finns redovisat i RUR.
2. Förändringen av årets skatteunderlag ska understiga genomsnittet för de senaste 10 åren.

Övriga reserver inom det egna kapitalet

Grästorps kommun har inga övriga reserver specificerade inom det egna kapitalet.